

บทที่ 2

แนวคิด ประวัตติความเป็นมาและหลักการทั่วไปของเครื่องหมายการค้าของประเทศไทย

นับว่าปัจจุบันเครื่องหมายการค้ามีความสำคัญต่อระบบสินค้า ผลิตภัณฑ์ และเศรษฐกิจของประเทศ เป็นอย่างมาก ดังนั้น การศึกษากฎหมายเครื่องหมายการค้าที่เกี่ยวข้องเพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอ จึงต้องทำการศึกษาแนวคิด ประวัตติความเป็นมาและสาระสำคัญของเครื่องหมายการค้า กฎหมายระหว่างประเทศประกอบด้วย ตลอดจนในปัจจุบันได้ มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ และความเป็นอยู่ของประชาชนอยู่ตลอดเวลา ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า จะต้องศึกษาและ เข้าใจถึงหลักกฎหมายต่างๆ ได้อย่างแท้จริง โดยล่าสุดได้ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในปี พ.ศ.2543 ในการแก้ไขครั้งนี้ ส่งผลให้กฎหมายเครื่องหมายการค้าของไทยมีความทันสมัยและมีความสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศมากขึ้น

ในบทนี้ผู้เขียนมุ่งศึกษาถึงแนวคิด และวิวัฒนาการของระบบเครื่องหมายการค้าของ ไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน หลักการทั่วไปของกฎหมายเครื่องหมายการค้า และสรุปขั้นตอนและวิธีการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2543 ว่ามีหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการเงื่อนไขในการจดทะเบียน อย่างไร เพื่อเป็นการนำไปสู่การศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับ อนุสัญญากรุงปารีสว่าด้วยการคุ้มครองทรัพย์สินอุตสาหกรรม (Paris Convention for the Protection of Industrial Property) ข้อตกลงมาดริด (Madrid Agreement) และพิธีสารมาดริด (Madrid Protocol) หากอนาคตประเทศไทยอาจเลือกเข้าเป็นภาคีใดภาคี หนึ่งและจะศึกษาถึงผลกระทบควบคู่กันไป โดยจะกล่าวดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดประวัตติและวิวัฒนาการเกี่ยวกับกฎหมายเครื่องหมายการค้าของประเทศไทย

เครื่องหมายการค้าแม้จะไม่ปรากฏหลักฐานที่ชัดเจนว่ามีประวัติความเป็นมาอย่างไรแต่สันนิษฐานกันว่าจะมีการใช้เครื่องหมายการค้ามาตั้งแต่สมัยยุคกรีก โรมันมีความเจริญรุ่งเรืองเพราะมีการขุดพบหลักฐานทางโบราณคดีที่มีการประทับเครื่องหมาย เป็นชื่อผู้ทำหรือ ชื่อเมืองที่ผลิตไว้บน

ระเบียง หรือเครื่องปั้นดินเผา เช่น เขยอกเนย ตะเกียงน้ำมัน และอาวุธต่าง ๆ ดังนั้น เครื่องหมายที่ได้ นำมาใช้กับกระเบื้องหรือเครื่องปั้นดินเผาในสมัยนั้นจึงกลายเป็นสิ่งที่บ่งบอก ถึงผู้ทำหรือผู้ผลิตสินค้า ดังกล่าวแต่ต่อมา เมื่อการค้าขายได้เริ่มเปลี่ยนแปลงจากการซื้อขายสินค้ากันตัวต่อตัวระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขายพัฒนาเป็นการค้าขายระหว่างผู้คนที่มิ จำนวนมากขึ้น สินค้าหลากหลายมากขึ้น และมีผู้ขาย สินค้าเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีผู้ผลิตสินค้าชนิดเดียวกันออกขาย ทำให้ผู้ผลิตหรือผู้ขาย สินค้าจำเป็นต้องหาวิธีการที่แสดงถึงความเป็นเจ้าของสินค้าเพื่อให้ผู้ซื้อรู้ว่าสินค้าใดเป็นของตน จึงได้มีการคิดหาสัญลักษณ์หรือประดิษฐ์เครื่องหมายมาติดกับสินค้าของตนกันอย่างแพร่หลาย นอกจากนี้จะใช้เครื่องหมายเพื่อแสดงให้ผู้ซื้อรู้ว่าสินค้าใดเป็นของตนแล้ว เครื่องหมายดังกล่าวยังทำให้ ลูกจ้างหรือกรรมกรที่ขนสินค้าสามารถรับรู้ได้ว่าสินค้าใดเป็นของนายจ้างของตน หรือหากเกิดกรณี เรือบรรทุกสินค้าอัปปางก็สามารถรู้ได้ว่าสินค้าที่บรรทุกอยู่นั้นเป็นของใครอีกด้วย

ต่อมาเมื่อรัฐเข้ามามีบทบาทในการกำกับดูแลด้านการพาณิชย์ หรือการค้าขายมากขึ้นจึงได้มีการบัญญัติให้ผู้ผลิตสินค้าต้องติดเครื่องหมายการค้ากับสินค้าของตนเพื่อแสดงถึงการผลิตสินค้า ที่ ถูกต้องตามบทบัญญัติของกฎหมาย หรือระเบียบของทางราชการหรือข้อบังคับของสมาคมพ่อค้าที่ บังคับให้ผู้ผลิตหรือเจ้าของสินค้าต้องติดเครื่องหมายกับสินค้าของตนเพื่อที่จะได้ทราบถึงแหล่งผลิต หรือแหล่งกำเนิดของสินค้าหากเกิดกรณีที่มีสินค้าชำรุดบกพร่องออกสู่ท้องตลาดจะได้ สามารถ ลงโทษหรือเรียกค่าเสียหายจากเจ้าของสินค้าได้ หรือในกรณีที่มีสินค้าของต่างชาติหรือสินค้านอก อาณาเขตความรับผิดชอบลักลอบเข้ามาในเขตพื้นที่ที่มีสมาคมพ่อค้าหนึ่งได้สิทธิผูกขาดอยู่ก่อนแล้ว จะได้ทราบและ สามารถยึดสินค้าเหล่านั้นเสีย เพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพของสิน ค้าในกลุ่มสมาคม พ่อค้าของตนหรือเพื่อปกป้องชื่อเสียงทางการค้าของกลุ่ม อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติของกฎหมาย หรือ ข้อบังคับของสมาคมพ่อค้าดังกล่าว น่าจะมีวัตถุประสงค์ในการให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภค หรือ สาธารณชนจากการจำหน่ายสินค้าที่ไม่ได้แสดงถึงแหล่งที่มา หรือแหล่ง กำเนิดของสินค้าอันจะทำให้ ผู้บริโภคไม่สามารถทราบได้ถึงคุณภาพของสินค้าที่นำมาจำหน่ายมากกว่าการกำหนดขึ้นเพื่อให้ความ คุ้มครองผลประโยชน์ของพ่อค้า หรือเจ้าของสินค้าซึ่งใช้เครื่องหมายการค้า

การปฏิบัติทางอุตสาหกรรมในยุคต่อ ๆ มาทำให้มีการขยายตัวของการทำงานค้า ระหว่าง ประเทศเพิ่มมากขึ้น ทำให้ผู้ผลิตหรือเจ้าของสินค้าที่ส่งสินค้าออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศย่อมต้อง อาศัยเครื่องหมายการค้าของตนแสดงถึงแหล่งที่มา หรือแหล่งกำเนิดของสินค้า เพื่อให้ผู้บริโภค เลือก ซื้อสินค้าเกิดความมั่นใจในคุณภาพของสินค้าที่ตนส่งออกไปจำหน่าย และใน ช่วงเวลานี้เองที่

¹ เวชสิทธิ์ อนุชิตวงศ์ . (2542). *ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับหลักการทำให้เกิดความเสื่อมทอนของเครื่องหมายการค้า* , วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. หน้า 2.

กฎหมายเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าเริ่มมีบทบาทและวิวัฒนาการมากขึ้นทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ เพราะเมื่อมีการใช้เครื่องหมายการค้าอย่างแพร่หลาย การละเมิดเครื่องหมายการค้าหรือลอกเลียนเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงเป็นที่นิยมในหมู่ผู้บริโภคก็ย่อมเกิดขึ้นตามมาซึ่งการละเมิดเครื่องหมายการค้าดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายทั้งแก่ผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่แท้จริงและผู้บริโภคซึ่งซื้อสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าที่ลอกเลียนแบบ

ดังนั้น จากการศึกษาพบว่า ประเทศสหราชอาณาจักร นั้นเป็นประเทศแรก และเป็นประเทศแม่แบบของระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ และเป็นประเทศแรกในการปฏิวัติทางด้านอุตสาหกรรม และมีการประกาศใช้กฎหมายเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าฉบับแรกในปี ค .ศ. 1875 (The Trade Marks Registration Act 1875) โดยกฎหมายฉบับนี้มุ่งคุ้มครองเครื่องหมายการค้าโดยการจดทะเบียน โดยเป็นระบบผู้ยื่นคำขอก่อนมีสิทธิดีกว่า (First to Fild System) และระบบผู้ใช้ก่อนมีสิทธิดีกว่า (First to Use System) เนื่องจากก่อนการใช้กฎหมายดังกล่าวศาลในประเทศอังกฤษได้ใช้ หลักกฎหมายคอมมอนลอว์ปรับใช้ในคดีต่างๆ ที่เกี่ยวกับการละเมิดเครื่องหมายการค้าในปี ค .ศ.1883 ปราบกฏว่าการดำเนินคดี เกิดความยากลำบากในการพิสูจน์สิทธิในเครื่องหมายการค้า จึงเกิดแนวคิดในการใช้ระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า และให้มีการแต่งตั้ง นายทะเบียนเพื่อรับจดทะเบียน รวมทั้งกำหนดว่าเครื่องหมายการค้าที่จะจดทะเบียนได้ต้องมีลักษณะบ่งเฉพาะและเมื่อได้รับการจดทะเบียนแล้วให้ ถือเป็นสิทธิเด็ดขาดของเจ้าของเครื่องหมายการค้า นั้นแต่เพียงผู้เดียว ต่อมาได้มีการยกเลิก The Trade Marks Registration Act 1875 และได้มีการออกกฎหมายเครื่องหมายการค้าในปี ค .ศ.1905 และ ค.ศ.1919 กฎหมายฉบับใหม่นี้ ได้บัญญัติเพิ่มเติมเกี่ยวกับเครื่องหมายที่จดทะเบียนได้ให้ครอบคลุม คำที่คิดค้น หรือคำที่ไม่ใช่คำสามัญ เพื่อให้ครอบคลุมถึงคำที่ประดิษฐ์ขึ้น ซึ่งได้วางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับเครื่องหมายที่ยื่นขอจดทะเบียนจะต้องไม่เหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายของบุคคลอื่นจนเป็นการลวงให้ สาธารณชนสับสนหลงผิดในความเป็นเจ้าของ รวมถึงได้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการแสดงเอกสารหรือหลักฐานเพื่อใช้ในการพิสูจน์สิทธิสำหรับการจดทะเบียนเครื่องหมายที่เจ้าของเจตนาที่จะใช้เป็นเครื่องหมายการค้า และบทบัญญัติเกี่ยวกับการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าอาจถูกเพิกถอนในเวลาใดๆ ในกรณีที่ไม่มีการใช้เครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนภายในเวลา 5 ปีหลังจากได้รับการจดทะเบียน หรือในกรณีที่เครื่องหมายการค้า นั้นไม่มีคุณสมบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า หรือเครื่องหมายการค้า นั้นได้กลายเป็นเครื่องหมายที่ไม่มีลักษณะบ่งเฉพาะหลังจากได้รับการจดทะเบียนแล้วจนมาถึงปี ค.ศ. 1983 ได้มีการประกาศใช้ The Trade Marks Act 1938 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมอีก ในปี ค.ศ. 1984 เพื่อให้ใช้บังคับแก่เครื่องหมายบริการด้วยต่อมาได้มีการประกาศใช้ The Trade Marks Act 1994 และกฎหมายดังกล่าวมีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน The Trade Marks Act 1994 ได้ขยายการให้ความคุ้มครองสิ่งที่เป็นรูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุ ภาชนะหรือหีบห่อสำหรับบรรจุผลิตภัณฑ์ เสียงและกลิ่นของวัตถุหลักการของกฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้าของ

ประเทศอังกฤษนี้ก็มีอิทธิพลและเป็นแม่แบบอันเก่าแก่ อีกทั้งยังเป็นแม่แบบให้กับประเทศต่างๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย รวมทั้งประเทศไทยอนุวัติการให้เป็นกฎหมายภายในได้ด้วย

ปัจจุบัน นับว่าเป็นในยุคของระบบเศรษฐกิจ แบบทุนนิยมมีการเปิดเสรีทางการค้าระหว่าง ประเทศมากขึ้นทำให้ประเทศต่างๆ ต้องรวมตัวกันเพื่อวางระเบียบและกฎเกณฑ์ ในการค้าขาย สินค้า ระหว่างประเทศ ซึ่งรวมถึงการให้ความคุ้มครองแก่เครื่องหมายการค้าที่นำมาใช้กับสินค้า ที่ส่งออกไป จำหน่ายยังประเทศต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้จึงก่อกฎหมายจึงจัดให้เครื่องหมายการค้าเป็นสิทธิทาง อุตสาหกรรมประเภทหนึ่งและได้กำหนดมาต รฐานขั้นต่ำของการให้ความคุ้มครองสิทธิใน เครื่องหมายการค้าไว้ภายใต้อนุสัญญากรุงปารีสว่าด้วยการคุ้มครองทรัพย์สินอุตสาหกรรม ค.ศ. 1883 (Paris Convention for the Protection of Industrial Property 1883) ซึ่งอนุสัญญาดังกล่าวมีการแก้ไข ปรับปรุงหลายครั้งและครั้งสุดท้ายเกิดขึ้นในปี ค .ศ. 1979 นอกจากอนุสัญญากรุงปารีสว่าด้วย การ คุ้มครองทรัพย์สินอุตสาหกรรม ค .ศ. 1883 แล้ว ยังมีความตกลงระหว่างประเทศอันเกี่ยวกับการจด ทะเบียนเครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้นอีกหลายความตกลง เช่น ความตกลงมาดริดว่าด้วย การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศ ค .ศ. 1891 หรือพิธีสารมาดริดเกี่ยวกับความตกลง มาดริดว่าด้วยการจดทะเบียนเครื่ องหมายการค้าระหว่างประเทศ ค .ศ.1989 (Protocol related to the Madrid Agreement Concerning the International Registration of Marks1989) เป็นต้น ความตกลง ระหว่างประเทศนี้ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าของ หลาย ๆ ประเทศ โดยเฉพาะ อย่างยิ่งประเทศที่เป็นภาคี องค์การค้าโลกที่ต้องให้ความคุ้มครอง เครื่องหมายการค้าตามความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า อีกทั้ง ยังมีการ จัดตั้งหน่วยงานพิเศษขององค์การสหประชาชาติขึ้นอีกหน่วยงานหนึ่งเพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของ ความร่วมมือระหว่างประเทศอันเกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งรวมถึง เครื่องหมายทาง การค้าด้วย คือ องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก ที่จัดตั้งขึ้นตามอนุสัญญาว่าด้วยการ ก่อตั้งองค์การ ทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO) ซึ่งก่อตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการคุ้มครองทรัพย์สิน ทางปัญญาแก่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกโดยผ่านทางความร่วมมือระหว่างรัฐกับองค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ

อย่างไรก็ตามเท่าที่ปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์เครื่องหมายการค้าเข้ามามีบทบาทใน ประเทศไทยในสมัยกรุงรัตน โกสินทร์ คือ ตั้งแต่ส วรรษกาลที่ 3 เป็นต้นมาการเจริญสัมพันธไมตรี ทางการค้าและทางการค้าการลงทุนกับต่างชาติได้ทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นการใช้เครื่องหมายการค้า กับสินค้าที่ชาวต่างชาตินำเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยก็มามากขึ้น การละเมิดหรือการลอกเลียน เครื่องหมายการค้าก็เริ่มมีตามมา รัฐบาลไทยในสมัยนั้นจึงเริ่มเข้ามามีบทบาทและเห็นความจำเป็นที่ จะต้องให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้า ประเทศไทยได้มีกฎหมายอันเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า บังคับใช้และพัฒนาปรับปรุงแก้ไขตามวิวัฒนาการของบ้าน เมืองและสภาพความจำเป็นทางเศรษฐกิจ

มาเป็นระยะๆ ในปี พ.ศ. 2451 ได้มีการตรากฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ซึ่งได้บัญญัติถึงความผิดและบทกำหนดโทษในการปลอมและเลียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น รวมทั้งความผิดและบทกำหนดโทษในการปลอมและเลียนเครื่องหมายการค้า ต่อมากฎหมายฉบับนี้ ได้ถูกยกเลิกไป และมีประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499 บังคับใช้แทน โดยยังคงบัญญัติความผิดทางอาญาเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าไว้ในหมวดความผิดเกี่ยวกับการค้า ซึ่งใช้บังคับอยู่จน ถึงปัจจุบันต่อมาในปี พ.ศ. 2453 ได้จัดตั้งหอทะเบียนเครื่องหมายการค้าขึ้นในกระทรวงเกษตราธิการ เพื่อรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าและในปี พ.ศ.2457 ได้ตราพระราชบัญญัติลักษณะเครื่องหมายการค้าและยี่ห้อการค้าขาย พ.ศ.2457 ซึ่งถือได้ว่าเป็นกฎหมายเครื่องหมายการค้าฉบับแรกของไทยที่มีบทบัญญัติ กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าตลอดจนสิทธิในเครื่องหมายการค้า

เมื่อเวลาผ่านไปเครื่องหมายการค้าก็มีความสำคัญยิ่งขึ้นและต้องการบริหาร งานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 จึงมีพระบรมราชโองการให้ตั้ง “กรมทะเบียนการค้า” และตั้งปลุกษากฎหมายแห่งสภาเผยแพร่พาณิชย์ขึ้นใน กระทรวงพาณิชย์ เมื่อปี พ.ศ.2466 มีหน้าที่แต่เดิมในการประกาศและรักษามาตราชั่ง ตวง วัด ตลอดจนมีหน้าที่ในการรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า ดังนั้น การรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า จึงถูกโอนจากกระทรวงเกษตราธิการมาขึ้นกับกรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์

ในปี พ.ศ. 2474 รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปกพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ได้มีการตราพระราชบัญญัติลักษณะเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2474 ขึ้นใช้แทนพระราชบัญญัติลักษณะเครื่องหมายการค้าและยี่ห้อการค้าขาย พ.ศ.2457 หลักการและบทบัญญัติในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2474 ได้มาตราการร่างตามแนวกฎหมายเครื่องหมายการค้าของอังกฤษ คือ Trade Marks Act 1950 และพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ใช้ติดต่อกันมาจนถึง ปี พ.ศ.2534 รวมเป็นเวลากว่า 60ปี ระหว่างนั้นได้มีการแก้ไขปรับปรุงเพียง ครั้ง คือ ในปี พ.ศ. 2476และ ในปี พ.ศ. 2504

ปี พ.ศ. 2534 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบันได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ตราพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2543 ขึ้นโดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อใช้บังคับแทนพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2474 พระราชบัญญัติฉบับใหม่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2534 และมีผลบังคับใช้เมื่อ 13 กุมภาพันธ์ 2535

ดังนั้น สาเหตุของ การตราพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 คือ โดยที่พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พุทธศักราช 2474 ได้ใช้มาเป็นเวลานานแล้ว บทบัญญัติต่างๆ จึงล้าสมัยและไม่สามารถคุ้มครองสิทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้าได้เพียงพอ ประกอบกับในส่วนที่เกี่ยวกับเครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง และสัญญาอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายการค้าหรือเครื่องหมาย บริการ ซึ่งในปัจจุบันเป็นที่แพร่หลายและได้รับความคุ้มครองในกฎหมายของ

ต่างประเทศหลายประเทศแล้วก็ยังไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายไทยนอกจากนั้นพระราชบัญญัติดังกล่าวยังมีบทบัญญัติบางประการที่ไม่เหมาะสม เช่น มิได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนและ คณะกรรมการเครื่องหมายการค้าตลอดจนสิทธิของผู้จดทะเบียนไว้ให้ชัดเจนทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติอยู่มากสมควรปรับปรุงพระราชบัญญัติดังกล่าวให้เหมาะสมยิ่งขึ้นจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

นอกจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านกฎหมายเครื่องหมายการค้าแล้ว ปี พ.ศ. 2535 ได้มีการจัดตั้งหน่วยงานระดับกรมขึ้นใหม่ในกระทรวงพาณิชย์ คือ กรมทรัพย์สินทางปัญญา โดยจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2535 เพื่อดูแลรับผิดชอบงานเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาทั้งหมด ดังนั้นงานเครื่องหมายการค้าซึ่งแต่เดิมอยู่ในความรับผิดชอบของกองเครื่องหมายการค้ากรมทะเบียนการค้า จึงถูกโอนมายังกรมทรัพย์สินทางปัญญาให้มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบจนถึงปัจจุบันตลอดระยะเวลา 10 ปีที่พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ใช้บังคับสถานะทางเศรษฐกิจการค้าและการลงทุนในประเทศได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ประกอบกับประเทศไทยได้เข้ามาเป็นภาคีสมาชิกขององค์การการค้าโลก (WTO) จึงมีพันธกรณีที่จะต้องอนุวัติกฎหมายอันรวมถึงกฎหมายเครื่องหมายการค้าให้สอดคล้องกับความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPS) ซึ่งประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีในความตกลงนี้เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2537

ต่อมาในปี พ.ศ. 2543 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ตราพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2534 ขึ้น โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา พระราชบัญญัติฉบับแก้ไขเพิ่มเติมนี้ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ.2543 และมีผลบังคับใช้ในวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ.2543 จนถึงปัจจุบัน เหตุผลในการตราพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 คือ โดยการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบอุรุกวัยที่นานาประเทศได้ทำความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้าและจัดตั้งองค์การการค้าโลกได้เสร็จสิ้นลงและมีผลใช้บังคับแล้วทำให้ประเทศไทยซึ่งเป็นภาคีสมาชิกขององค์การการค้าโลกเสร็จสิ้นลงและมีผลบังคับใช้แล้ว ทำให้ประเทศไทยซึ่งเป็นภาคีสมาชิกขององค์การการค้าโลกมีพันธกรณีที่จะต้องออกกฎหมายอนุวัติการให้สอดคล้องกับ ความตกลงดังกล่าวเพื่อให้การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และโดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดลักษณะเครื่องหมายการค้าและเครื่องหมายการค้าที่ต้องห้ามมิให้รับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า การสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าและการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการเก็บค่าธรรมเนียมในการโฆษณาคำขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า และองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเครื่องหมายการค้า รวมทั้งเพิ่มเติมให้มีการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ให้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กับเพิ่มเติมอำนาจของนายทะเบียนในส่วนของการพิจารณาคำคัดค้านจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

2.2 ความหมายของเครื่องหมายการค้า (Trademark)²

2.2.1 เครื่องหมาย หมายถึง ภาพถ่าย ภาพวาด ภาพประดิษฐ์ ตรา ชื่อ คำ ข้อความ ตัวหนังสือ ตัวเลข ลายมือชื่อ กลุ่มของสี รูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุ หรือสิ่งเหล่านี้โดยวิธีหรือหลายอย่างรวมกัน

2.2.2 เครื่องหมายการค้า หมายถึง เครื่องหมายที่ใช้หรือจะใช้เป็นที่หมายหรือเกี่ยวข้องกับสินค้าเพื่อแสดงว่าสินค้าที่ใช้เครื่องหมายของเจ้าของเครื่องหมายการค้านั้น แตกต่างกับสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น

2.2.2.1 ภาพแสดงตัวอย่างเครื่องหมายการค้า

2.2.3 เครื่องหมายบริการ หมายถึง เครื่องหมายที่ใช้หรือจะใช้เป็นที่หมายหรือเกี่ยวข้องกับบริการ เพื่อแสดงว่าบริการที่ใช้เครื่องหมายของเจ้าของเครื่องหมายบริการนั้น แตกต่างกับบริการที่ใช้เครื่องหมายบริการของบุคคลอื่น

2.2.3.1 ภาพแสดงตัวอย่างเครื่องหมายบริการ

2.2.4 เครื่องหมายรับรอง หมายถึง เครื่องหมายที่เจ้าของเครื่องหมายรับรองใช้หรือใช้เป็น ที่หมายหรือเกี่ยวข้องกับสินค้าหรือบริการของบุคคลอื่น เพื่อเป็นการรับรองเกี่ยวกับ แหล่งกำเนิด ส่วนประกอบ วิธีการผลิต คุณภาพ หรือคุณลักษณะ อื่นใดของสินค้านั้น หรือ เพื่อรับรองเกี่ยวกับ สภาพ คุณภาพ ชนิด หรือคุณลักษณะอื่นใดของบริการนั้น

² คำนิยามมาตรา 4 พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2543

2.2.4.1 ภาพแสดงตัวอย่างเครื่องหมายรับรอง

2.2.5 เครื่องหมายร่วม หมายถึง เครื่องหมายการค้าหรือเครื่องหมายบริการที่ใช้หรือจะใช้ โดยบริษัทหรือวิสาหกิจในกลุ่มเดียวกัน หรือโดยสมาชิกของสมาคม สหกรณ์ สหภาพ สมาพันธ์กลุ่ม บุคคลหรือองค์กรอื่นใดของรัฐหรือเอกชน

2.2.5.1 ภาพแสดงตัวอย่างเครื่องหมายร่วม

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการใช้เครื่องหมายการค้านั้นตามปกติโดยตัว เครื่องหมายการค้าเป็นเพียงเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์เท่านั้น ถ้าหากมิได้ใช้กับสินค้าหรือบริการ ก็เป็นเพียงเครื่องหมายธรรมดาไม่มีประโยชน์ในตัวเครื่องหมายเองแต่ถ้าเครื่องหมายการค้ามีความ มุ่งหมายที่จะใช้กับสินค้าหรือบริการเป็นสำคัญตัวเครื่องหมายการค้านั้นก็จะมีคุณค่าทางเศรษฐกิจ

จากบทนิยามศัพท์ข้างต้นความหมายของเครื่องหมายการค้าได้จะต้องเข้าใจความหมายของ คำว่า “เครื่องหมาย ” ก่อนเพราะเครื่องหมายการค้า คือ เครื่องหมายที่ใช้หรือใช้เป็นที่ยี่ห้อหรือ เกี่ยวข้องกับสินค้า เป็นต้น

ดังนั้น เครื่องหมายการค้า หมายถึง เครื่องหมายที่ใช้หรือ จะใช้เป็นที่ยี่ห้อหรือเกี่ยวข้องกับ สินค้าในการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า อาจจะยังไม่มีการใช้เครื่องหมายการค้า เพียงแต่ ประสงค์ที่จะใช้เป็นเครื่องหมายการค้าก็สามารถจดทะเบียนได้ หากตรงตามหลักเกณฑ์ตามที่กำหนด ไว้ หากมีการจดทะเบียนไว้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ต่อมาป รากฎว่าเจ้าของเครื่องหมายการค้า มิได้ตั้งใจ โดยสุจริตที่จะใช้เครื่องหมายนั้นกับสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้ก่อนแล้ว หรือในระหว่างสามปีก่อนที่จะ

มีคำร้องขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนที่มีได้ใช้เครื่องหมายการค้านั้น โดยสุจริต กรณีเหล่านี้ก็เป็นเหตุให้ผู้มีส่วนได้เสียหรือนายทะเบียนร้องขอต่อคณะกรรมการให้เพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้านั้นได้ตามบทบัญญัติไว้ในมาตรา 63 ซึ่งจะแตกต่างไปจากประเทศ สหประชาชาติไปถึงกฎหมายระหว่างประเทศ ด้วย ซึ่งทำให้เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนไว้ก่อนแล้วอาจเกิดการเสียเปรียบได้ เช่น การที่เจ้าของเครื่องหมายการค้า ไม่ใช่เครื่องหมายการค้า ของตนเป็นเหตุแห่งการนำไปสู่การอาศัยช่องว่างของกฎหมาย เข้าทำสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิแทน โดยมีการจ่ายค่าตอบแทนแก่กันนอกเหนือการควบคุมกำกับดูแลจากภาครัฐไม่สามารถเข้าถึงเพื่อตรวจสอบได้ ทำให้เกิดความเสียหายในเรื่องราวได้ของรัฐ อีกทั้ง ยังทำให้เกิดการปิดกั้นหรือกีดกันบุคคลอื่นที่จะนำเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนไว้นั้นไปทำประโยชน์อื่นได้อีก เป็นต้น

2.2.1 บทบาทและความสำคัญของเครื่องหมายการค้าอาจจำแนกได้ 4 ประการ คือ

ความสำคัญของเครื่องหมายการค้าเป็นสิ่งบ่งชี้ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสินค้าหรือบริการของเจ้าของเครื่องหมายการค้ามีความแตกต่างจากสินค้าหรือบริการของผู้ประกอบการรายอื่น เครื่องหมายการค้า จะเป็นตัวแยกแยะสินค้าหรือบริการ และเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อสินค้าและบริการได้ตามต้องการ การที่เครื่องหมายการค้าทำหน้าที่ทำให้มีหลักกฎหมายเครื่องหมายการค้าของทุกประเทศว่า เครื่องหมายการค้าที่จะจดทะเบียนเพื่อรับความคุ้มครองอย่างสมบูรณ์จากกฎหมายนั้น จะต้องมัลักษณะบ่งเฉพาะ (Distinctive Character) จะต้องมัลักษณะเด่นของเครื่องหมายการค้าที่แตกต่างไปจากสินค้าของบุคคลอื่น

1. เป็น สิ่งที่บ่งบอกถึงแหล่งกำเนิดหรือแหล่งที่มาของสินค้าหรือบริการ
เครื่องหมายการค้านับว่าเป็นสิ่งที่บ่งชี้ หรือแสดงให้เห็นถึงลักษณะพิเศษของธุรกิจการค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ผลิตสินค้าหรือให้บริการดังกล่าวโดยเฉพาะ

2. เป็น สิ่งบ่งชี้ถึงแหล่งกำเนิด หรือแหล่งที่มาของสินค้าหรือบริการดังนั้น สินค้าหรือบริการที่อยู่ภายใต้เครื่องหมายการค้าเดียวกันย่อมเป็นที่เข้าใจของผู้บริโภคด้วย เหตุนี้เองทำให้เครื่องหมายการค้าที่ได้รับความนิยมจากผู้บริโภคจึงเป็นเครื่องหมายการค้าที่มีคุณค่ายิ่ง

3. เป็น สื่อกลางระหว่างผู้ผลิตหรือผู้ให้บริการกับผู้บริโภคถือว่าเป็นส่วนที่สำคัญมากในปัจจุบันเพราะผู้ผลิต หรือผู้ให้บริการสามารถใช้เครื่องหมายการค้าเป็นสื่อโฆษณา หรือเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ถึงผู้บริโภคให้สามารถรับรู้และจดจำถึงลักษณะบ่งเฉพาะของเครื่องหมายการค้า แหล่งที่มาของสินค้าหรือบริการ รวมถึงคุณภาพของสินค้าหรือบริการนั้นด้วย

4. เป็น สื่อกลางบ่งชี้ถึงฐานะทางสังคมของผู้บริโภค โดยที่เครื่องหมายการค้าเป็นอุปกรณ์ทางสังคมชนิดหนึ่ง ที่คนในสังคมยอมรับกัน โดยสามารถแยกแยะเครื่องหมายการค้าในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าหรือบริการ แต่ผู้บริโภคเหล่านี้นิยมที่จะเลือกบริโภคภาพพจน์ในทางสังคมของเครื่องหมายการค้าเป็นสำคัญ

2.3 การได้มาซึ่งสิทธิในเครื่องหมายการค้า

กฎหมายเครื่องหมายการค้าของประเทศต่างๆ จะยอมรับตรงกันว่าเจ้าของเครื่องหมายการค้าอาจได้มาซึ่งสิทธิเด็ดขาด ในเครื่องหมายการค้า เมื่อได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าโดยถูกต้องแล้ว กฎหมายของประเทศต่างๆ ก็ยังคงมีความแตกต่างกันเกี่ยวกับเงื่อนไขการใช้เครื่องหมายการค้าก่อนการจดทะเบียน ความแตกต่างอาจจำแนกออกเป็น 2 ระบบ คือ

1. ระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า
2. ระบบการใช้เครื่องหมายการค้า

2.3.1 การได้มาซึ่งสิทธิโดยการจดทะเบียน

ระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า ระบบนี้วางเงื่อนไขว่าเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนจะต้องรับรองว่าตนมีความจำนงจะใช้เครื่องหมายการค้าที่ตนนั้นจริง แต่ไม่ต้องแสดงว่าได้เคยใช้เครื่องหมายการค้ากับสินค้าหรือบริการมาก่อน โดยถือว่าการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า เป็นหลักประกันทางกฎหมาย (Legal Security) ประเทศส่วนใหญ่ในโลกมักใช้ระบบนี้ ด้วยเหตุผลที่ว่าง่ายและสะดวกต่อการตรวจสอบ เนื่องจากการจดทะเบียนนี้ เป็นหลักฐานชั้นแรก (Prima Facie) และเป็นที่ยอมรับตรงกัน คือ เจ้าของเครื่องหมายการค้าเมื่อได้จดทะเบียนอาจได้มาซึ่งสิทธิเด็ดขาด (Exclusive right) แต่เพียงผู้เดียวที่จะใช้เครื่องหมายนั้น ส่วนใหญ่ประเทศที่ใช้ระบบนี้ เป็นประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมาย เช่น กลุ่มประเทศยุโรป ญี่ปุ่น เกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ และจีน รวมทั้งประเทศไทย เป็นต้น

การได้สิทธิในเครื่องหมายการค้า โดยการจดทะเบียนจะพิจารณาว่าบุคคลใดยื่นคำขอจดทะเบียนเป็นครั้งแรกและมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ จะเป็นผู้ได้รับการพิจารณาเป็นผู้จดทะเบียน และต้องใช้เครื่องหมายการค้าที่ได้รับจดทะเบียนไว้แล้วภายในระยะเวลาหนึ่งหลังจากได้รับการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าผ่านพ้นไป การคุ้มครองเครื่องหมายการค้าในระบบนี้ จะถือหลักว่าเครื่องหมายการค้าที่ได้รับการจดทะเบียนไว้เท่านั้นที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย และเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนก็จะได้รับความคุ้มครองภายในอาณาเขตดินแดนที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น

2.3.2 ระบบการใช้เครื่องหมายการค้า

ระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า ระบบนี้วางเงื่อนไขว่าเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนจะต้องรับรองว่าตนมีความจำนงจะใช้เครื่องหมายการค้าที่ตนนั้นจริง แต่ไม่ต้องแสดงว่าได้เคยใช้เครื่องหมายการค้ากับสินค้าหรือบริการนั้นมาก่อน โดยถือว่าการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเป็นหลักประกันทางกฎหมาย อีกทั้ง ระบบการใช้เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของเจ้าของสิทธิในเครื่องหมายการค้า เมื่อเจ้าของเครื่องหมายการค้าก็ย่อมมีสิทธิใช้เครื่องหมายการค้าของตน ผู้ที่ได้สิทธิใน

เครื่องหมายการค้าเป็นคนแรก คือ คนที่ใช้เครื่องหมายการค้าเป็นคนแรก แต่ระบบนี้ค่อนข้างมีปัญหาในการอ้างสิทธิในความเป็นเจ้าของจึงต้องมีการพิสูจน์สิทธิว่าใครใช้ก่อนใช้หลังภายใต้ระบบนี้การใช้ของเจ้าของคนแรกยังคงมีสิทธิใช้เครื่องหมายจนกว่าศาลจะตัดสินชี้ขาดในสิทธิว่าใครได้สิทธิในเครื่องหมายดังกล่าว

ดังนั้น ประเทศไทยจึงได้มีการรวมระบบทั้งสองระบบเข้าด้วยกันกับอนุสัญญากรุงปารีสว่าด้วยการคุ้มครองทรัพย์สินอุตสาหกรรม (Paris Convention for the Protection of Industrial Property) ได้กำหนดพันธกรณีให้รัฐภาคีต้องจัดให้มีระบบการจดทะเบียนแม้ว่าประเทศเหล่านั้นจะคุ้มครองสิทธิในเครื่องหมายการค้าโดยการ ไร้ก็ตามแต่ก็อาจกำหนดเงื่อนไขของการจดทะเบียนว่าต้องมีการใช้มาก่อนได้ เช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

2.4 ลักษณะของเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนได้

เครื่องหมายการค้าอันพึงรับจดทะเบียนได้นั้น จะต้องประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการดังต่อไปนี้ คือ มีลักษณะบ่งเฉพาะ ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 และไม่เหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าที่มีผู้จดทะเบียนไว้แล้ว

2.4.1 เป็นเครื่องหมายการค้าที่มีลักษณะบ่งเฉพาะ

เครื่องหมายที่มีลักษณะที่ทำให้ประชาชน หรือผู้ใช้นั้นทราบและเข้าใจได้ ว่า สินค้าที่ใช้เครื่องหมายค้านั้นแตกต่างไปจากสินค้าอื่นลักษณะบ่งเฉพาะในเครื่องหมายการค้าอาจเป็นลักษณะบ่งเฉพาะที่ปรากฏอยู่ในตัวเครื่องหมายนั่นเอง หรือเป็นลักษณะบ่งเฉพาะที่เกิดจากการใช้ นั่นคือ เครื่องหมายการค้าที่มีลักษณะบ่งเฉพาะในตัวเอง แต่เกิด ลักษณะบ่งเฉพาะ โดยการใช้เครื่องหมายนั้น ๆ จนเกิดคุณสมบัติบ่งเฉพาะขึ้น คือ สาธารณชนรู้จักและเข้าใจว่าสินค้าและบริการที่ใช้เครื่องหมายนั้นแตกต่างจากสินค้าหรือบริการของผู้ประกอบการรายอื่น

2.4.2 เป็นเครื่องหมายการค้าที่ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย

เครื่องหมายการค้าที่แม้ว่าจะมีลักษณะบ่งเฉพาะอย่างไรก็ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่ในบางกรณีก็ไม่อาจนำมาจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าได้ ถ้าปรากฏว่าเครื่องหมายการค้าทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนเป็นเครื่องหมายหรือประกอบด้วยเครื่องหมายที่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายกำหนด³ ดังต่อไปนี้

1. ตราแผ่นดิน เครื่องหมายราชการ ธงพรอิสริยยศ ธงราชการ หรือธงชาติของประเทศไทย

³ พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2543 มาตรา 8.

2. เครื่องหมายประจำชาติหรือธงชาติของรัฐต่างประเทศ เครื่องหมายหรือธงขององค์การระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกหรือที่เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายทั่วไป เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ของรัฐต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศนั้น

3. พระปรมาภิไธย พระนามาภิไธย ประปรมาภิไธยย่อ หรือพระนามาภิไธยย่อ

4. พระบรมฉายาลักษณ์หรือพระบรมสาทิสลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ พระราชินีหรือรัชทายาท

5. ชื่อ คำ ข้อความ หรือเครื่องหมายใด อันแสดงถึงพระ มหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือพระราชวงศ์

6. ธงชาติ หรือเครื่องหมายประจำชาติของรัฐต่างประเทศ ฯลฯ

7. เครื่องหมายราชการ เครื่องหมายกาชาด หรือ กาเจนีวา

8. เครื่องหมายที่เหมือนหรือคล้ายกับเหรียญ ใบสำคัญ หนังสือรับรอง ประกาศนียบัตรหรือเครื่องหมายอื่นใดอันได้ให้ป็นรางวัลในการแสดงหรือประกวดสินค้าที่รัฐบาลไทย ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจของประเทศไทย รัฐบาลต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ ได้จัดให้มีขึ้นเว้นแต่ผู้จดทะเบียนจะได้รับเหรียญ ใบสำคัญ หนังสือรับรอง ประกาศนียบัตร หรือเครื่องหมายเช่นนั้น เป็นรางวัลสำหรับสินค้านั้น และใช้เป็นส่วนหนึ่งของเครื่องหมายการค้านั้น

9. เครื่องหมายที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือรัฐประศาสนโยบาย

10. เครื่องหมายที่เหมือนกับเครื่องหมายที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป หรือคล้ายกับเครื่องหมาย ดังกล่าวจนทำให้สาธารณชนสับสนหลงผิดในความเป็นเจ้าของหรือแหล่งกำเนิดของสินค้าไม่ว่าจะได้จดทะเบียนไว้แล้วหรือไม่ก็ตาม บทบัญญัติอนุมาตรานี้คุ้มครองเครื่องหมายที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปทั่วโลก (ไม่จำกัดเฉพาะเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนในประเทศไทย)ไม่ว่าจะเป็นเครื่องหมายที่ได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าไว้แล้ว หรือไม่ และไม่จำกัดว่าจะต้อง จดทะเบียนไว้ ณ ประเทศใด จึงเป็นหลักเกณฑ์ใหม่ซึ่งยกเว้นจากหลักทั่วไปของกฎหมายเครื่องหมายการค้าฉบับเดิมที่มุ่งคุ้มครองเฉพาะเครื่องหมายการค้าที่ยื่นขอจดทะเบียนในประเทศไทย ข้อกำหนดในเรื่องนี้อาจพิจารณาได้ว่าเป็นมาตรการที่คุ้มครองผู้บริโภคภายในประเทศมิให้ได้รับความสับสนหลงผิดสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าปลอมหรือเลียนแบบเครื่องหมายที่มีชื่อเสียง และป้องกันมิให้เสียหายจากสินค้าปลอมแหล่งกำเนิด ซึ่งอาจมีคุณภาพไม่เท่ากับสินค้าจากแห่งกำเนิดที่แท้จริง

11. เครื่องหมายที่คล้ายกับ (1) (2) (3) (4) (5) (6) หรือ (7)

12. สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

13. เครื่องหมายการค้าอื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

2.4.3 เป็นเครื่องหมายการค้าที่ไม่เหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าที่บุคคลอื่นจดทะเบียนไว้ก่อนแล้ว

พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2543 มาตรา 6 (3) กำหนดว่าเครื่องหมายการค้าอันพึงรับจดทะเบียนได้ ต้องไม่เป็นเครื่องหมายการค้าที่เหมือนหรือคล้าย กับเครื่องหมายการค้าที่บุคคลอื่นได้จดทะเบียนไว้แล้ว และมาตรา 13 บัญญัติว่า “ภายใต้มาตรา 27 ในกรณีเครื่องหมายการค้าที่ขอจดทะเบียนได้นั้น นายทะเบียนเห็นว่า

1. เป็นเครื่องหมายการค้าที่เหมือนกับเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่นที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว หรือ

2. เป็นเครื่องหมายการค้าที่คล้ายกับเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่นที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว จนอาจทำให้สาธารณชนสับสนหรือหลงผิดในความเป็นเจ้าของสินค้าหรือแหล่งกำเนิดสินค้า

ถ้าเป็นการขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าสำหรับสินค้าจำพวกเดียวกันหรือต่างจำพวกที่ นายทะเบียนเห็นว่า มีลักษณะอย่างเดียวกัน ห้ามมิให้นายทะเบียนรับจดทะเบียน”

จะเห็นได้ว่า มาตรา 13⁴ ได้กำหนดหลักในการพิจารณาให้อำนาจแก่นายทะเบียน รับหรือไม่รับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่เหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่นที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วว่า หากมีความเหมือนหรือคล้ายกันดังกล่าวอาจทำให้สาธารณชนสับสนหรือหลงผิดในความเป็นเจ้าของหรือแหล่งกำเนิดสินค้าและไม่ว่าเครื่องหมายการค้านั้นจะใช้กับสินค้าจำพวกเดียวกันหรือต่างจำพวกกันกับเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่นที่จดทะเบียนไว้⁵ เช่น ภาพตัวอย่าง แสดงถึง โลโก้ ของบริษัท โกลเด็น โบล์ จำกัด กับ ภาพตัวอย่าง โลโก้ ช่อง สทท.หรือช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ ใหม่ ดังนี้

2.1 ภาพตัวอย่าง โลโก้ บริษัท โกลเด็นโบล์ จำกัด

2.2 ภาพตัวอย่าง โลโก้ ช่อง 11 ใหม่

⁴ พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 แก้ไขเพิ่มเติม โดย พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2543 มาตรา 13.

⁵ ประกาศกระทรวงพาณิชย์, ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2535). เรื่องการกำหนดจำพวกสินค้าและบริการ ลงวันที่ 22 มกราคม 2535.

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่า ภาพตัวอย่าง ที่ 2.1 บริษัท โกลเด้น โบลด์ จำกัด ได้ยื่นคำขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า ทะเบียนเลขที่ ค 198773 ซึ่งอธิบายถึงส่วนแรกเป็นลวดลายเส้นในลักษณะประดิษฐ์เป็นลายเส้นมุมฉากกลมสองเส้น วางประกบกันด้านบน และด้านล่างซึ่งจะมีช่องว่างระหว่างเส้นทั้งสอง โดยเส้นที่อยู่ด้านซ้ายมี อมิกการลากเส้นยาวขึ้นด้านบนมีลักษณะคล้ายตัวอักษรโรมัน b ประดิษฐ์ และส่วนที่สองเป็นคำอักษรโรมันคำว่า bowling รวมเรียกขานได้ว่า บี หรือ บี โบลิ่ง และ โลโก้ สินค้าภายใต้เครื่องหมายการค้าดังกล่าวได้รับการจดทะเบียนโดยกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2546 และเป็นที่รู้จัก กันอย่างแพร่หลายในหมู่สาธารณชนผู้บริโภคทั่วไป ซึ่งต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2552 สทท.ของกรมประชาสัมพันธ์ ได้ประกาศใช้เครื่องหมายที่แสดงถึงสัญลักษณ์ใหม่ที่มีลักษณะคล้ายรูปภาพ 2.2 ภาพตัวอย่าง โลโก้ ช่อง 11 ใหม่คล้าย “หอยสังข์” ที่มีพื้นเป็นสีม่วงแทนสัญลักษณ์เดิม ซึ่งได้แนวความคิดจากสัญลักษณ์ของกรมประชาสัมพันธ์ที่เป็นรูปพระอินทร์เป่าสังข์ และสามารถสื่อความหมายว่าเป็นสถานีโทรทัศน์แห่งชาติ โดยมีเอกลักษณ์ที่แฝงความเป็นไทยสามารถจดจำได้ง่ายและมีลักษณะเด่นชัด จะเห็นได้ว่าภาพตัวอย่าง 2.2 ของกรมประชาสัมพันธ์นั้น มีลักษณะที่เหมือนคล้าย หรือมีความคล้าย กับเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่นที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว ซึ่งได้แก่ ภาพตัวอย่าง ที่ 2.1 บริษัท โกลเด้น โบลด์ จำกัด เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าค้านั้น ทั้งนี้ผู้เขียนขอยกตัวอย่างแนวคำพิพากษาฎีกาที่ 1706/2538⁶ ที่แสดงให้เห็นว่าเครื่องหมายที่เหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่นที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วว่า หากมีความเหมือนหรือคล้ายกันดังกล่าวอาจทำให้สาธารณชนสับสนหรือหลงผิดในความเป็นเจ้าของหรือแหล่งกำเนิดสินค้าและไม่ว่าเครื่องหมายการค้าค้านั้นจะใช้กับสินค้าจำพวก กเดียวกันหรือต่างจำพวกกันกับเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่นที่จดทะเบียนไว้ กล่าวคือกรณีที่โจทก์ทั้งสองฟ้องขอให้พิพากษาว่าโจทก์มีสิทธิในเครื่องหมายการค้าพิพาทที่ยังไม่ได้รับการจดทะเบียนสำหรับสินค้าจำพวกที่ 22 รถจักรยานสองล้อดีกว่าจำเลย ให้เพิกถอนเครื่องหมายการค้าที่จำเลยได้จดทะเบียนไว้สำหรับสินค้าจำพวกและชนิดเดียวกัน และให้จำเลยทั้งสองใช้ค่าเสียหายแก่โจทก์เพราะการลวงขายสินค้าของจำเลยทั้งสองให้ผู้ซื้อเข้าใจว่าเป็นสินค้าของโจทก์นั้น เป็นกรณีที่โจทก์ทั้งสองฟ้องตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2474 มาตรา 41 (1) และมาตรา 29 วรรคสองซึ่งให้สิทธิแก่เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียนไว้ฟ้องเช่นนั้นได้ ดังนั้น เมื่อ ปรากฏจากคำฟ้องของโจทก์เพียงว่าโจทก์ที่ 1 เป็นนิติบุคคลประเภทห้างหุ้นส่วนจำกัด มีโจทก์ที่ 2 เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการโจทก์ที่ 2 เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าพิพาทที่ยังไม่ได้รับการจดทะเบียนโจทก์ ทั้งสองได้ใช้เครื่องหมายการค้าค้านั้นกับสินค้ารถจักรยานสองล้อ รถจักรยานสามล้อและอุปกรณ์รถจักรยานดังกล่าว โดยโจทก์ทั้งสองประกอบการค้าเป็นผู้ผลิตและจำหน่ายสินค้านั้นแต่ไม่ปรากฏว่าโจทก์ที่ 1 เป็นเจ้าของหรือเป็นเจ้าของ

⁶ คำพิพากษาฎีกาที่ 1706/2538

ร่วมกับโจทก์ที่ 2 ในเครื่องหมายการค้าพิพาทแต่อย่างใด โจทก์ที่ 1 มิใช่ผู้มีส่วนได้เสียในเครื่องหมายการค้าพิพาทหรือเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียนโจทก์ที่ 1 จึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสองตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2474 มาตรา 41(1) และมาตรา 29 (2) เครื่องหมายการค้าของโจทก์ที่ 2 เป็นรูปกระเช้หันหน้าไปทางด้านขวาอยู่ภายในวงกลมกับที่อักษรโรมัน คำว่า "THECROCODILE" และ "TRADEMARK" อยู่ในรูปคล้ายห่วงติดกับวงกลมเหนือและใต้รูปกระเช้ตามลำดับกับมีรูปอาร์ม 6 เหลี่ยมอยู่ใต้วงกลม โดยมีอักษรโรมันคำว่า "THECROCODILE ENGLAND LTD" โดยมีหยดน้ำ 3 หยดใต้ตัวอักษรโรมันดังกล่าวซึ่งอยู่ในรูปอาร์มนั้น ส่วนเครื่องหมายการค้าของจำเลยที่ 1 เป็นรูปกระเช้หันหน้าไปทางด้านซ้าย กับมีรูปดาว 5 ดวง อยู่ใต้รูปกระเช้ภายในวงกลม 2 ชั้น ระหว่างวงกลม 2 ชั้นซึ่งมีลักษณะเป็นวงแหวนนั้นมี อักษรโรมันคำว่า "THECROCODILE" และ "FIVESTAR" อยู่เหนือรูปกระเช้และใต้รูปดาว 5 ดวง นั้นตามลำดับ กับมีจุดอยู่ในวงแหวนตรงกึ่งกลางด้านซ้ายและด้านขวาด้านละ 1 จุด โดยมีรูปอาร์ม 6 เหลี่ยมอยู่ใต้วงกลมชั้นนอกในรูปอาร์มดังกล่าวมีอักษรโรมันคำว่า "TRADEMARK" ใต้ตัวอักษรโรมันคำว่า "FIVESTAR" ซึ่งอยู่ในวงแหวนดังกล่าว และมีหยดน้ำ 3 หยดอยู่ด้านล่างซึ่งเครื่องหมายการค้าทั้งสองรูปมีลักษณะคล้ายกันมาก โดยมีจุดเด่นเป็นรูปกระเช้ภายในวงกลมและมีรูปอาร์ม 6 เหลี่ยมใต้วงกลมนั้น มีตัวอักษรโรมันคำว่า "THECROCODILE" อยู่ในวงกลมด้านบน และมีตัวอักษรโรมันกับหยดน้ำ 3 หยด อยู่ในรูปอาร์มนั้น ซึ่งแม้เครื่องหมายการค้าของโจทก์ที่ 2 และของจำเลยที่ 1 ดังกล่าวมีข้อแตกต่างกัน อยู่บ้าง อาทิเช่น เครื่องหมายการค้าของโจทก์ที่ 2 มีวงกลมชั้นเดียว ส่วนเครื่องหมายการค้าของจำเลยที่ 1 มีวงกลม 2 ชั้น เครื่องหมายการค้าของโจทก์ที่ 2 มีอักษรโรมันคำว่า "TRADEMARK" อยู่ด้านล่างของวงกลม ส่วนเครื่องหมายการค้าของจำเลยที่ 1 มีอักษรโรมันคำว่า "FIVESTAR" อยู่ด้านล่างของวงกลม โดยมีรูปดาว 5 ดวงอยู่ใต้รูปกระเช้ และเครื่องหมายการค้าของโจทก์ที่ 2 มีอักษรโรมันคำว่า "THECROCODILE ENGLAND LTD" อยู่ในรูปอาร์ม 6 เหลี่ยม ส่วนเครื่องหมายการค้าของจำเลยที่ 1 มีอักษรโรมันคำว่า "TRADEMARK" อยู่ในรูปอาร์ม 6 เหลี่ยม ก็ตามแต่ข้อแตกต่างดังกล่าวก็เป็นเพียงข้อแตกต่างในรายละเอียดปลีกย่อยหากไม่พิเคราะห์อย่างละเอียดถี่ถ้วน ก็ยากที่ประชาชนทั่วไปจะแยกแยะข้อแตกต่างเช่นนั้นได้ ประชาชนผู้ซื้ออ้อมเรียกขานสินค้าของโจทก์ที่ 2 และ จำเลยที่ 1 เหมือนกันว่า รถจักรยานตรากระเช้เครื่องหมายการค้าของจำเลยที่ 1 จึงเหมือนและคล้ายกับเครื่องหมายการค้าของโจทก์ที่ 2 จนถึงนับได้ว่าเป็นการลวงสาธารณชนให้สับสนหลงผิดว่าสินค้าของจำเลยเป็นสินค้าของโจทก์ โจทก์ที่ 2 ได้ใช้เครื่องหมายการค้าพิพาทมาก่อนจำเลยที่ 1 โจทก์ที่ 2 จึงมีสิทธิในเครื่องหมายการค้าพิพาทดีกว่าจำเลยที่ 1 และมีสิทธิขอให้เพิกถอนเครื่องหมายการค้าของจำเลยที่ 1 ได้จดทะเบียนไว้แล้ว ได้ตามมาตรา 41 (1) แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2474 ซึ่งเป็นบทกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะที่เกิดข้อพิพาท เมื่อโจทก์ที่ 2 เป็นผู้มีสิทธิในเครื่องหมายการค้าตามกระเช้ที่ยังไม่ได้รับการจดทะเบียน และเครื่องหมายการค้าตรากระเช้ที่จำเลยที่ 1 ได้รับการ

จดทะเบียนไว้ดีกว่าจำเลยที่ 1 และโจทก์บรรยายฟ้องว่าจำเลยได้ลวงขายสินค้าของจำเลยว่าเป็นสินค้าของโจทก์ แม้จำเลยที่ 1 จะเป็นผู้ซึ่งได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้านั้นไว้ โจทก์ย่อมมีสิทธิเรียกค่าเสียหายจากจำเลยทั้งสองได้ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2474 มาตรา 29 วรรคสอง อันเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่เกิดข้อพิพาท การที่จำเลยที่ 1 ใช้เครื่องหมายการค้าของจำเลยที่ 1 กับสินค้ารถจักรยานสองล้อซึ่งเป็นสินค้าประเภทเดียวกันกับสินค้าของโจทก์ย่อมทำให้สาธารณชนหลงผิด เป็นการแสวงหาประโยชน์จากชื่อเสียงในเครื่องหมายการค้าของโจทก์ที่ 2 โดยมีขอบและมีเจตนาเพื่อลวงขายสินค้าของจำเลยที่ 1 ว่าเป็นสินค้าของโจทก์ที่ 2 ซึ่งโจทก์ที่ 2 ย่อมได้รับความเสียหายทำให้โจทก์ที่ 2 จำหน่ายสินค้ารถจักรยานสองล้อของโจทก์ที่ 2 ได้น้อยลงเป็นการละเมิดต่อโจทก์ที่ 2 แล้ว ซึ่งศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายให้ได้ตามสมควรแก่พฤติการณ์ ศาลได้พิพากษาให้โจทก์ที่ 2 มีสิทธิในเครื่องหมายการค้าพิพาทดีกว่าจำเลยที่ 1 ให้เพิกถอนเครื่องหมายการค้าของจำเลยที่ 1 ตามทะเบียนเลขที่ 112363 ค่าของจดทะเบียนเลขที่ 161941 จำเลยทั้งสองร่วมกันใช้ค่าเสียหายเป็นเงิน 50,000 บาท ให้แก่โจทก์ที่ 2 พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี นับแต่วันฟ้องจนกว่าชำระเสร็จกับค่าเสียหายอีกเดือนละ 20,000 บาท แก่โจทก์ที่ 2 นับแต่วันฟ้องเป็นต้น ไปจนกว่าจำเลยทั้งสองจะยุติการใช้เครื่องหมายการค้าทะเบียนเลขที่ 112363 ฉะนั้นตามตัวอย่างคำพิพากษาข้างต้นจะเห็นว่าเครื่องหมายการค้าของจำเลยที่ 1 มีความเหมือนและคล้ายกับเครื่องหมายการค้าของโจทก์ที่ 2 จนถึงนับได้ว่าเป็นการลวงสาธารณชนให้สับสนหลงผิดว่าสินค้าของจำเลยเป็นสินค้าของโจทก์ ถึงแม้โจทก์ที่ 2 ไม่ได้ให้นำเครื่องหมายไปจดทะเบียนก็ตามแต่โจทก์ที่ 2 ได้ใช้เครื่องหมายการค้าของโจทก์ที่ 2 กับสินค้ารถจักรยาน สองล้อที่ผลิตออกจำหน่ายจนเป็นที่แพร่หลายมาก่อนที่จำเลยที่ 1 ได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าของจำเลยที่ 1 ถึงประมาณ 20 ปี

2.5 วิธีการ ขั้นตอนการ จดทะเบียนเครื่องหมายการค้า ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534⁷

1. ผู้มีสิทธิยื่นคำขอจดทะเบียน คือ เจ้าของเครื่องหมายการค้าซึ่งอาจจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลทั้งในประเทศและต่างประเทศ แต่เจ้าของเครื่องหมายการค้า หรือตัวจะต้องมีสำนักงานหรือสถานที่ที่นายทะเบียนสามารถติดต่อได้ตั้งอยู่ในประเทศไทย⁸
2. ผู้ขอจดทะเบียนจะต้องยื่นคำขอจดทะเบียนตามแบบที่อธิบดีกำหนด พร้อมแนบสำเนา คำขอจดทะเบียน จำนวน 5 ฉบับ และแนบบัตรประจำตัว โดยยื่นต่อนายทะเบียน ณ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ หรือสำนักงานพาณิชย์จังหวัด หรือหน่วยงานอื่นตามที่อธิบดีกำหนด หรือ

⁷ พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 แก้ไขเพิ่มเติม โดย พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2543 มาตรา 7.

⁸ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 13.

ส่งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับถึงนายทะเบียน ณ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ หรือโดยวิธีอื่นใดตามที่อธิบดีกำหนด⁹ พร้อมเงินค่าธรรมเนียม

3. การกรอกข้อความในคำขอให้กรอกข้อความให้ครบถ้วน เป็นภาษาไทยโดยใช้เครื่องหมายพิพม์ขีด หรือตีพิพม์ ลงลายมือชื่อผู้ยื่นคำขอนั้น¹⁰ สำหรับรูปเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายการค้าที่ติดในคำขอนั้นจะต้องตีพิพม์หรือพิพม์โดยวิธีอื่นที่อยู่ได้คงทน ชัดเจน และมีขนาดจะปิดในคำขอจดทะเบียน

4. การระบุสินค้าหรือบริการในคำขอจดทะเบียน จะต้องระบุนายการค้าหรือบริการที่ประสงค์จะขอรับความคุ้มครองแต่ละอย่าง โดยชัดเจนตามจำพวกสินค้าและบริการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด¹¹

5. คำขอจดทะเบียนที่ยื่นต่อนายทะเบียน หากไม่มีลักษณะอันพึงรับจดทะเบียนได้ตามข้อ 2.-3 นายทะเบียนจะปฏิเสธคำขอจดทะเบียนและมีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอจดทะเบียนทราบ ถ้าผู้ขอจดทะเบียนไม่เห็นด้วยกับคำสั่งนายทะเบียนสามารถอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อคณะกรรมการเครื่องหมายการค้าได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งคำวินิจฉัย ของคณะกรรมการให้ถือเป็นที่สุด¹²

6. ในกรณีที่นายทะเบียนเห็นสมควรรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้ารายใดนายทะเบียนจะมีคำสั่งในประกาศโฆษณาคำขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า¹³ การประกาศโฆษณาคำขอจดทะเบียนให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง¹⁴

7. เมื่อได้ประกาศโฆษณาคำขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้ารายใดแล้ว บุคคลใดเห็นว่าตนมีสิทธิคิดว่าผู้ขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้ารายนั้น หรือ เห็นว่าเครื่องหมายการค้ารายนั้น ไม่มีลักษณะอันพึงรับจดทะเบียนได้ตามมาตรา 6 หรือการขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้ารายนั้น ไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า บุคคลนั้นจะยื่นคำคัดค้านต่อ

⁹ กฎกระทรวง (พ.ศ.2535). ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2543) ข้อ 2 วรรคแรก.

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, ข้อ 2 วรรคสอง

¹¹ ประกาศกระทรวงพาณิชย์, ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2535). เรื่องการกำหนดจำพวกสินค้าและบริการ ลงวันที่ 22 มกราคม 2535.

¹² พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2543 มาตรา 16 และ 18.

¹³ พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2543 มาตรา 29.

¹⁴ กฎกระทรวง (พ.ศ.2535). ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2543) ข้อ 15, 16, 17 และ 18.

นายทะเบียนก็ได้ แต่ต้องยื่นภายในเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศโฆษณาพร้อมทั้งแสดงผลแห่งการคัดค้าน¹⁵

8. อายุและการต่ออายุการจดทะเบียน บิยน เครื่องหมายการค้าที่ได้รับจดทะเบียนแล้วจะมีอายุความคุ้มครองสิบปีนับแต่วันยื่นคำขอจดทะเบียน สำหรับกรณีตามมาตรา 28 หรือมาตรา 28 ทวิ ให้นำตั้งแต่วันยื่นคำขอจดทะเบียนในราชอาณาจักร และสามารถต่ออายุได้ทุก ๆ สิบปีโดยอายุสิบปีไม่รวมถึงระยะเวลาระหว่างดำเนินคดีทางศาลตามมาตรา 38 ด้วย

2.6 การเพิกถอนเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียน

เครื่องหมายการค้าที่ได้รับจดทะเบียนอาจถูกเพิกถอนได้ 3 กรณี คือ โดยนายทะเบียน คณะกรรมการเครื่องหมายการค้าและศาล ดังนี้

1. การเพิกถอนโดยนายทะเบียน

เครื่องหมายการค้าที่ได้รับการจดทะเบียนแล้ว อาจถูกเพิกถอนโดยนายทะเบียนได้ 3 กรณี ดังนี้

1. นายทะเบียนเพิกถอนการจดทะเบียนหากเจ้าของเครื่องหมายการค้าไม่ต่ออายุการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าภายในกำหนดเวลา เก้าสิบวันนับก่อนวันสิ้นอายุ¹⁶

2. เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนร้องขอให้นายทะเบียนเพิกถอนการจดทะเบียน เครื่องหมายการค้าของตน ในกรณีที่เครื่องหมายการค้านั้นมีการอนุญาตให้ใช้สิทธิต้องมีความยินยอมจากผู้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิด้วย เว้นแต่สัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิจะได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

3. เจ้าของเครื่องหมายการค้าไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อจำกัดที่นายทะเบียนกำหนดไว้เกี่ยวกับทะเบียนเครื่องหมายการค้า

4. นายทะเบียนมีอำนาจเพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าหากเจ้าของเครื่องหมายการค้าหรือตัวแทนเลิกตั้งสำนักงานหรือสถานที่ที่จดทะเบียนไว้ในประเทศไทย

คำสั่งเพิกถอนดังกล่าวข้างต้นเจ้าของเครื่องหมายการค้าสามารถอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการเครื่องหมายการค้าภายใน 90 วัน นับแต่วันได้รับแจ้งคำสั่งเป็นหนังสือ มิฉะนั้นจะถือว่าคำสั่งของนายทะเบียนเป็นที่สิ้นสุด

2. การเพิกถอนเครื่องหมายการค้าโดยคณะกรรมการ

เครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนไว้แล้วอาจร้องขอเพิกถอนต่อคณะกรรมการเครื่องหมายการค้าได้ 3 กรณี ดังนี้

¹⁵ พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2543 มาตรา 35 วรรคแรก.

¹⁶ พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2543 มาตรา 56.

1. เมื่อผู้มีส่วนได้เสียหรือนายทะเบียนร้องขอต่อคณะกรรมการเครื่องหมายการค้าอาจเพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าได้ หากในขณะที่จดทะเบียนเครื่องหมายการค้านั้นขาดลักษณะบ่งเฉพาะหรือมีลักษณะต้องห้าม หรือ เหมือน หรือ คล้ายกับเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนแล้วของผู้อื่น จนทำให้สาธารณชนสับสนหลงผิดในแหล่งกำเนิดสินค้าสำหรับสินค้าจำพวกเดียวกัน หรือต่างจำพวกที่มีลักษณะอย่างเดียวกัน¹⁷

2. เมื่อมีผู้ร้องว่าเครื่องหมายการค้านั้นขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีหรือรัฐประศาสน์บาย คณะกรรมการเครื่องหมายการค้าอาจเพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้านั้นได้

3. เมื่อผู้มีส่วนได้เสียหรือนายทะเบียนร้องขอต่อคณะกรรมการเครื่องหมายการค้าอาจเพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าได้หากพิสูจน์ได้ว่าขณะที่จดทะเบียนเจ้าของเครื่องหมายการค้ามิได้ตั้งใจโดยสุจริตที่จะใช้เครื่องหมายการค้าสำหรับสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้และตามความจริงก็ไม่เคยมีการใช้เครื่องหมายการค้านั้น โดยสุจริตสำหรับสินค้าดังกล่าวเลย หรือในระหว่างสามปีก่อนที่จะมีคำร้องขอให้เพิกถอน มิได้มีการใช้เครื่องหมายการค้านั้น โดยสุจริต สำหรับสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้ ทั้งนี้เว้นแต่เจ้าของเครื่องหมายการค้านั้นจะพิสูจน์ได้ว่าการที่มิได้ใช้เครื่องหมายการค้านั้นมีสาเหตุมาจากพฤติการณ์พิเศษในทางการค้า และมีได้มีสาเหตุมาจากความตั้งใจที่จะไม่ใช้หรือจะละทิ้งเครื่องหมายการค้าสำหรับสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการเครื่องหมายการค้าข้างต้นผู้ร้องขอ หรือเจ้าของเครื่องหมายการค้า หรือผู้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ แล้วแต่กรณี สามารถอุทธรณ์ต่อศาลได้ภายใน เก้าสิบวันนับแต่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยเป็นหนังสือมิฉะนั้นจะถือว่าคำสั่งของนายทะเบียนเป็นที่สุด

3. การเพิกถอนเครื่องหมายการค้าโดยศาล

เครื่องหมายการค้าที่ได้รับจดทะเบียนไว้แล้ว อาจร้องขอเพิกถอนต่อศาลโดยตงต่อไปนี้ ดังนี้

1. ผู้มีส่วนได้เสียหรือนายทะเบียนอาจร้องขอต่อศาลให้สั่งเพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าได้หากแสดงได้ว่าในขณะที่ร้องขอเครื่องหมายการค้านั้นได้กลายเป็นสิ่งซึ่งกันสามัญในการค้าขายสำหรับสินค้าบางอย่างหรือบางจำพวก จนกระทั่งในวงการหรือในสายตาของสาธารณชนเครื่องหมายการค้านั้นได้สูญเสียความหมายของการเป็นเครื่องหมายการค้าไปแล้ว¹⁹

2. ภายในห้าปีนับแต่วันที่นายทะเบียนมีคำสั่งให้ จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าไปตามมาตรา 40 ผู้มีส่วนได้เสียอาจร้องขอต่อศาลให้สั่งเพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าได้ หากแสดงได้ว่าตนมีสิทธิในเครื่องหมายการค้าที่ดีกว่าผู้ซึ่งได้จดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้า

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 61.

¹⁸ พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2543 มาตรา 57.

¹⁹ พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2543 มาตรา 66.

ถ้าผู้ร้องแสดงได้แต่เพียงว่าตนมีสิทธิดีกว่าเฉพาะสินค้าบางอย่างในจำพวกของสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้ให้ศาลมีคำสั่งจำกัดสิทธิแห่งการจดทะเบียนให้อยู่เฉพาะสินค้าที่ผู้ร้องไม่ได้แสดงว่าตนมีสิทธิดีกว่า แต่อย่างไรก็ตามเครื่องหมายการค้าแม้จะได้รับการจดทะเบียนแล้วแต่ก็อาจถูกเพิกถอนหรือถูกยกเลิกการจดทะเบียนได้โดยผู้มีอำนาจเพิกถอนและตามเหตุแห่งการเพิกถอนการจดทะเบียนที่กฎหมายกำหนด ซึ่งผู้เขียนจะได้ศึกษาวิเคราะห์ต่อไปในบทที่ 4 ต่อไป